

Hur mäts partitillhörighet bäst i demokratier med flerpartisystem?

Originalartikel av Alexa Bankert, Leonie Huddy
och Martin Rosema*

Sammanfattning av Elina Lindgren och Linn Annerstedt

Det är ett välkänt fenomen att partitillhörighet kraftigt påverkar olika former av politiskt beteende i demokratier. Detta gör frågan om individers partitillhörighet till en intressant variabel att studera både utifrån ett rent politiskt vetenskapligt perspektiv, och utifrån ett normativt demokratiskt sådant. Trots vikten av att studera fenomenet partitillhörighet, eller kanske precis därför, råder det idag oenighet inom forskningen på vilket sätt en persons partitillhörighet bäst mäts i opinionsundersökningar. Det råder också frågetecken kring ursprunget och bakgrunden till personers partitillhörighet: Bestäms detta utifrån hur partier beter sig, och deras ställningstaganden i olika politiska frågor? Eller är partitillhörighet ett uttryck för en mer djupgående social identitet, som återskapas genom ett så kallat ”motiverat resonerande” och starka känslor kopplade till partiet och den egna identiteten?

I den här artikeln testas författarna pålitligheten hos olika mått på partitillhörighet (såsom enkla frågor om hur starkt man identifierar sig med ett visst parti, eller sammanslagning av flera frågor som tillsammans mäter parti-identitet hos en individ), och om olika mått bättre predicerar politiska beteenden som politiskt deltagande och röstningsbeteende.

Data

Studien är jämförande, och bygger på data från tre olika Europeiska länder med flerpartisystem: Nederländerna, Storbritannien och Sverige.

Data från Nederländerna baseras på panel-undersökningar från ”Longitudinal Internet Studies for Social Sciences” (LISS). LISS-panelen omfattar 5000 hushåll med 8000 individer. Datainsamlingen för den här studien genomfördes i tre omgångar: augusti 2012, september 2012 och december/januari 2012/2013, och inkluderade sammanlagt 4 263 respondenter.

Data från Sverige samlades in i samarbete med LORE, och undersökningen genomfördes i LORE’s medborgarpanel. Datainsamlingen genomfördes i två omgångar. Den första datainsamlingen genomfördes mellan 14 november 2013 och 18 december 2013. Den andra insamlingen genomfördes mellan den 12 december 2013 och 7 januari 2014. Undersökningen inkluderade sammanlagt 2 464 respondenter.

Data från Storbritannien baseras på panel-undersökningar från British Election Studies (BES). Datainsamlingen genomfördes i två omgångar. Första datainsamlingen genomfördes mellan den 19 september 2014 och den 17 oktober 2014. Den andra insamlingen genomfördes i mars 2015. Totalt deltog 3 500 respondenter i undersökningen.

I alla studier ställdes frågor som mäter partitillhörighet, och olika typer av politiskt beteende såsom röstningsbeteende och politiskt deltagande. I alla studier ställdes en enkel fråga där respondenterna själva angav huruvida de identifierade sig med ett särskilt parti, och i sådana fall i vilken grad de gjorde detta. Det ställdes också åtta frågor som ämnade att mäta underliggande dimensioner av partiidentitet. Exempel på dessa frågor är huruvida man säger ”vi” eller ”dem” när man pratar om ett parti man identifierar sig med, om man känner sig förolämpad när någon kritiserar detta partiet, och om man anser att man har mycket gemensamt med andra anhängare av samma parti.

Metod och Analys

För att ta reda på vilket mått på partitillhörighet som bäst kan predicera politiskt beteende användes de statistiska analysmetoderna "Item Response Theory" (IRT) och "invariansanalys."

IRT används för att testa hur bra olika frågor, skalor och mätinstrument i undersökningar ger uttryck för en individs underliggande attityd, förmåga, personlighetsdrag eller liknande. I den här studien hjälper metoden författarna att ta reda på hur bra olika frågor och skalor ger uttryck för personers underliggande partiidentitet, vilket senare ger möjlighet att slå ihop dessa olika frågor till ett index av "partitillhörighet" som kan användas för att predicera politiskt beteende.

Invariansanalys används för att säkerställa att indexet som författarna byggde har skalmått som är jämförbara mellan olika länder (i studien Sverige, Nederländerna och Storbritannien). Sist används olika regressionsanalyser för att testa hur väl partitillhörighetsindexet, och ett enkelt mått där respondenterna själva anger till vilken grad de identifierar sig med ett parti, predicerar olika former av politiskt beteende (politiskt deltagande och röstningsbeteende).

Resultat

Sammanfattningsvis visar studien att ett mått på partiidentitet som skapas genom en sammanslagning av svaren på flera olika frågor som antas mäta olika underliggande dimensioner av partitillhörighet ger ett utförligare mått på partitillhörighet än ett mått som består av svaren på endast en fråga (där respondenterna anger i vilken grad de känner sig dragna till ett visst parti). Dessa resultat är konsekventa mellan de tre olika länderna i studien.

Studien visar också att det mått på partitillhörighet som bygger på en sammanslagning av flera olika frågor för att mäta partiidentitet är bättre på att förutsäga röstningsbeteende och politiskt deltagande jämfört med ett mått på "ideologisk intensitet" (mått baserat på överensstämmelse mellan respondentens och partiets vänster-höger placering, och ståndpunkter i olika politiska frågor). När författarna använder flerfrågemåttet på partiidentitet ser de en tydlig korrelation mellan att starkt identifiera sig med ett parti och att vara lojala mot partiet och rösta på detta i olika val. Medan personer med högsta nivå av partiidentifikation närmast unisont stödjer sitt parti i val, sjunker stödet markant vid lägre nivåer av partiidentitet.

Implikationer

Författarna avslutar med att ett flerfrågemått på partitillhörighet är att föredra framför ett mått som bygger på en enda fråga där respondenterna svarar om de känner sig dragna till ett särskilt parti eller inte. Anledningen är att detta mått är bättre på att förutsäga graden av politiskt deltagande och engagemang jämfört med ett enfråge-mått.

De här slutsatserna, skriver författarna, öppnar upp för andra frågor kring politiskt beteende och partiidentifikation som är särskilt viktiga i en tid som denna då vi ser en trend av sjunkande partitillhörighet i Europa, och ökad rörlighet mellan valen. Är det möjligt att vi hittills har underskattat kopplingen mellan partiidentitet och politiskt deltagande, då vi ställt för smala frågor om partitillhörighet?

Vidare, skriver författarna, kan partitillhörighet också betraktas ur ett negativt perspektiv. Identifiering kan grunda sig på en negativ identifikation, det vill säga att man *inte* identifierar sig med ett specifikt parti. Det finns även andra förklaringar till partiidentifikation. Individen kanske identifierar sig med en större koalition av partier eller ett partiblock. Utifrån denna identifiering väljer en väljare att rösta inom en partikoalition, men utifrån ett "partiidentifikations-perspektiv" betraktas väljaren som rörlig. Författarna

avslutar med slutsatsen att ämnet bör studeras närmare för att vi bättre ska kunna förstå partiidentifikation, och vad som påverkar politiskt beteende.

*Titeln på originalartikeln är "Measuring Partisanship as a Social Identity in Multi-Party Systems." Den publicerades 2017 i "*Political behavior*," vol 39:1, s. 103–132.